

PROTECȚIA INFRASTRUCTURII CRITICE - ELEMENT DE SECURITATE EUROPEANĂ

Adrian Vilciu - Director Securitate C.N. Transelectrica

1. Cadrul General

La sfârșitul anului 2008, pe 8 decembrie, a fost adoptată directiva 114/2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora.

Adoptarea acestei directive s-a făcut după o perioadă relativ lungă de dezbateri la nivel politic și la nivel de specialiști care a debutat cu adoptarea la 20 octombrie 2004 de către Comisia Europeană a Comunicării privind protecția infrastructurilor critice în cadrul luptei împotriva terorismului. Discuțiile au fost generate de valul de acțiuni teroriste din Europa (Madrid 2003 și Londra 2004) și au scos la iveala necesitatea de îmbunătățire, la nivel european, a prevenirii atacurilor teroriste asupra infrastructurilor critice, a pregătirii împotriva atacurilor respective și a reacției la acestea.

2. Protecția infrastructurii critice – Abordarea europeană

Directiva își propune organizarea, la nivel european, a protecției infrastructurii critice „europene”. Încă de la început, trebuie subliniat faptul că responsabilitatea revine statelor membre, activitatea pentru protecția infrastructurii critice urmând principiile subsidiarității și proporționalității.

Deși s-a dorit inițial un document general, care să conducă la un cadru coerent pentru toate categoriile de infrastructură critică, Directiva abordează doar două domenii și anume energie și transporturi.

În sensul Directivei, infrastructura critică este definită ca „un element, un sistem sau o componentă a acestuia, aflat pe teritoriul statelor membre, care este esențial pentru menținerea funcțiilor societale vitale, a sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale sau economice a persoanelor, și a căror perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ într-un stat membru ca urmare a incapacității de a menține respectivele funcții”. Trebuie remarcat faptul că această definiție creează premisele dezvoltării activității de protecție a infrastructurii critice la nivel național, trasând cadrul general de abordare.

În ceea ce privește infrastructura critică europeană, aceasta este definită ca o „infrastructură critică localizată în statele membre, a cărei perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ asupra a cel puțin două state membre. Importanța impactului se evaluează din perspectiva criteriilor intersectoriale. Aceasta include efectele ce rezultă din relațiile intersectoriale de dependență de alte tipuri de infrastructuri.”

În mod explicit, din punct de vedere al protecției infrastructurii critice europene, sunt menționate următoarele obligații ale statelor membre:

- desemnarea unui punct național de contact care are ca principală sarcină coordonarea chestiunilor legate de protecția infrastructurilor critice europene;
- desemnarea la nivel de operator a unui „ofițer de legătură pentru securitate” care reprezintă responsabilul în ceea ce privește problematica de protecție a infrastructurii critice europene;
- întocmirea de către operatori a „Planului de Securitate pentru operatori” document care identifică elementele de infrastructură critică europeană și soluțiile de securitate existente.

În Anexa II a Directivei, este prezentat un ghid minimal pentru întocmirea planului de securitate al operatorului, prin care sunt identificate elementele de infrastructură critică și soluțiile de securitate existente sau care sunt puse în aplicare pentru protecția acestora. Pașii care trebuie parcurși sunt următorii:

- identificarea elementelor importante;
- efectuarea unei analize de risc bazate pe scenarii de amenințări majore, pe punctele vulnerabile ale fiecărui element și pe impactul potențial;
- identificarea, selectarea și stabilirea priorităților în ceea ce privește contramăsurile și procedurile, făcându-se distincție între măsurile permanente și măsurile graduale.

Deși nu sunt exprimate în mod direct și explicit, obligațiile statelor membre sunt trasate prin raportările care trebuie efectuate periodic. De altfel, din textul Directivei reiese faptul că la nivel național sunt instituite măsuri suficiente pentru protecția infrastructurilor critice și un sistem bine organizat de monitorizare a capacității acestora de a face față amenințărilor provocate de dezastre naturale sau de acțiuni umane. De asemenea se presupune un sistem organizatoric adecvat la nivel național unde sunt implicați toți factorii care au roluri în protecția infrastructurilor critice, atât din rândul autorităților statului dar și din cadrul operatorilor de infrastructură critică.

3. Protecția infrastructurii critice în România

Referindu-ne la sectorul energetic, și în principal la electricitate, putem afirma că există premisele în acest moment de a face față unor amenințări variate. Trebuie să remarcăm faptul că cea mai recentă avarie de sistem energetic românesc a avut loc la 10 mai 1977, deci înregistrăm o perioadă de peste 30 de ani în care sistemul și-a dovedit viabilitatea și siguranța în funcționare.

Contextul actual însă este caracterizat de apariția unui nou spectru de amenințări, care conduc inevitabil la reconsiderarea conceptului de securitate a siste-

melor electro-energetice. Ca infrastructură distribuită, sistemul electroenergetic românesc are astăzi o structură complexă, în care diversele entități de producere, transport și distribuție cooperează având la bază relații contractuale. Acest lucru conduce la disfuncționalități în abordarea situațiilor de urgență și incoerente în ceea ce privește stabilirea planurilor comune de restaurare în urma unor situații deosebite. Deși din punct de vedere tehnic sistemul electroenergetic are o funcționare unitară, prin componenta contractuală apar interdependențe la nivel sectorial care pot conduce la vulnerabilități suplimentare.

Fenomenele meteorologice extreme sunt realități cu care ne confruntăm din ce în ce mai des în viața cotidiană. În momentul de față amenințările legate de dezastrele naturale trebuie reconsiderate datorită depășirii limitelor de calcul avute în vedere la proiectarea diverselor elemente.

În contextul actual, în care se manifestă o exacerbare a fenomenului terorist la nivel mondial, precum și o creștere a tendințelor infracționale la nivel național, o componentă deosebit de importantă a protecției infrastructurii critice devine protecția fizică a obiectivelor. Această activitate capătă, pe lângă latura de conformitate la legislația în vigoare și valențe de eficiență prin protejarea activelor, tangibile și intangibile ale operatorilor.

Pornind de la obligațiile legale existente la această oră în legislația română și având în vedere noua directivă europeană, considerăm oportun ca la nivel

național activitatea de protecție a infrastructurii critice să fie dezvoltată având la bază o legislație dedicată, care să răspundă următoarelor probleme generale;

Stabilirea unor criterii generale și sectoriale de includere a diverselor infrastructuri în categoria infrastructurilor critice;

Stabilirea unui cadru organizatoric prin care să se definească activitățile și rolurile concrete ale autorităților abilitate ale statului și ale operatorilor de infrastructură critică;

Stabilirea unei strategii coerente de asigurare a continuității activităților la nivel de infrastructură critică, sectorial și intersectorial;

Abordarea coerentă a interdependențelor atât la nivel sectorial și intersectorial, cât și la nivel național și regional;

Abordarea protecției infrastructurii critice din domeniul privat și dezvoltarea parteneriatului public-privat în cadrul activității de protecție a infrastructurii critice;

Stabilirea unui cadru de diseminare a informațiilor către cei interesați, în vederea împărtășirii experienței dobândite și crearea premizelor privind generalizarea unor strategii coerente la nivel național.

Prin rolul său de operator de transport și de sistem în cadrul sectorului electroenergetic, Transelectrica își asumă rolul și responsabilitatea privind funcționarea sigură și stabilă a întregului sistem energetic național. Efortul însă este comun pentru toți operatorii iar stabilirea unui cadru unitar și coerent va conduce la o eficiență sporită în ceea ce privește continuitatea în alimentare a tuturor categoriilor de consumatori.

